



Arkivsak-dok. 26/01171-1
Saksbehandler Line Frøslund

Saksgang Møtedato
Bystyret 28.05.2026

Saksframlegg

Høringsinnspill - Statens vegvesens utredning om beboerbevis på ferje

Rådmannens innstilling:

Flekkefjord kommune har følgende innspill til høringsnotatet fra Statens vegvesen om beboerbevis på ferje:

1. Kommunen støtter en løsning hvor fastboende på øyene gis prioritet på ferjene, og at resterende kapasitet benyttes av øvrige reisende.
2. Kommunen forutsetter at eventuelle ordninger administreres og bekostes av aktuell ferjemyndighet, slik at ordningen ikke medfører økonomisk ansvar eller merarbeid for kommunen.

Vedlegg

Høringsbrev fra Statens vegvesen
Høringsnotat - Utredning om beboerbevis på ferje

Saken kort fortalt

Statens vegvesen ønsker innspill på sin utredning om beboerbevis på ferje. Utgangspunktet for utredningen er Stortingets vedtak om at regjeringen skal utrede og sende på høring en ordning med beboerbevis som skal sikre lokalbefolkningen bedre tilgang til ferjer. Høringsnotatet er vedlagt i sin helhet. Frist for høringsinnspill er 31. mai 2026. I denne saken legges Flekkefjord kommunes høringsinnspill fram til politisk behandling.

Bakgrunn

Bakgrunnen for høringen er at på flere ferjesamband i Norge overstiger etterspørselen etter ferjereiser til tider kapasiteten, noe som fører til usikkerhet rundt reisetid og mulighet for å komme med ferjen. Dette er særlig en utfordring for innbyggere og næringsliv i øysamfunn, som ofte kan være avhengige av ferjen som eneste fastlandsforbindelse.

Siden 2021 har takstene på de fleste ferjesamband i Norge blitt kraftig redusert, og på en rekke ferjesamband også blitt fjernet helt. Denne utviklingen, sammen med en generell trafikkvekst, har ført til økt press på ferjekapasiteten.

Samferdselsdepartementet har gitt Statens vegvesen i oppdrag å utrede hvordan beboerbevis kan benyttes for å gi lokalbefolkningen bedre tilgang til riks- og fylkesveiferjene.

Dagens regulering av fortrinnsrett og takst

Forskrift om transport med ferje bestemmer hvem som kan få prioritet ved ombordkjøring.

Statens vegvesen forvalter AutoPASS-regulativet for ferjetakster, og regulativet brukes på de fleste riks- og fylkeskommunale sambandene som krever inn takst. I regulativet er det bestemt at det er opp til løyvmyndighet å vurdere om det skal være forhåndsbestilling på et samband.

Mulige tiltak

Statens vegvesens utredning viser at på et overordnet nivå kan mer forutsigbar tilgang sikres ved å gjennomføre tiltak som:

- reduserer etterspørselen etter ferjereiser (økt takst),
- øker kapasiteten på ferjesambandet,
- gir ønsket gruppe fortrinnsrett, eller
- øker driftsstabiliteten i sambandet.

I utredningen har vegvesenet valgt å konsentrere vurderingene rundt virkemidlene **fortrinnsrett** og **takstdifferensiering**. Det er også lagt til grunn at lokalbefolkningen er privatpersoner som bor innenfor et geografisk avgrenset område. Da vil reisende som har rett på f.eks. fortrinnsrett kunne identifiseres gjennom et beboerbevis.

Hvem skal få rett til fortinn eller lavere takst?

For å innføre beboerbevis må det etableres tydelige og praktiske ordninger. Det må avklares hvem som kvalifiserer, og en eventuell søknadsprosess må håndteres av en ansvarlig part.

Ved eventuell etablering av ordninger for fortrinnsrett eller takstdifferensiering må de reisende kunne identifiseres på en pålitelig måte. To aktuelle hovedmåter kan være bruk av personopplysninger eller kjøretøyinformasjon (kjennemerke, AutoPASS-brikke, oblat mv.). De som kvalifiserer må enten få en personlig dokumentasjon som må medbringes, eller en verifikasjon om at kjøretøyet står på ei liste over godkjente kjøretøy.

Fortrinnsrett

Praktiske forhold som må avdekkes i forkant til en eventuell ordning med fortrinnsrett er sortering av kjøretøy på ferjeleiet, hvordan man får rett på fortrinn og hvilke avbøtende tiltak som er nødvendig.

Takstdifferensiering

I vegvesenets utredning blir det vurdert to tiltak som kan skille reisende med stort behov for ferjereiser fra øvrige reisende:

- Rabatt på utvalgte favorittsamband – gunstig for dem som reiser mye på få, utvalgte samband
- Volumrabatt – gunstig for høyfrekvente reisende

Sesongbasert takst, f.eks. sommertakst, er også en variant av takstdifferensiering. Møre og Romsdal testet dette i 2025, der det ble innført en egen sommertakst for reisende som ikke hadde minst fire turer på sambandet i en opptjeningsperiode.

En variant av takstdifferensiering kan være å knytte differensieringen til en form for beboerbevis. Dette vil redusere antallet som får lavere rabatt, kan i større grad virke trafikkavvisende, og vil kreve økt administrasjon hos det offentlige sammenlignet med volumrabatt.

Ved eventuell takstdifferensiering utgår behovet for å identifisere og sortere trafikken før ferjereisen finner sted, slik at selve lastingen av ferjen kan gjøres som i dag.

Statens vegvesens oppsummering og anbefaling fra høringsnotat

Statens vegvesen anbefaler å bruke kjøretøy som identifikator for takstdifferensiering og eventuelle rettigheter framfor personbasert identifisering. Det anbefales å bruke volumrabatt som alternativ til beboerbevis, da takstdifferensiering gir økt fleksibilitet og effektivitet og kan redusere presset på kapasiteten. Samtidig åpnes det for at fortrinnsrett kan være aktuelt på enkelte samband, dersom dette vurderes hensiktsmessig av lokal myndighet.

Nedenfor følger Statens vegvesens anbefalinger:

- Dersom lokalbefolkningen skal få bedre tilgang til ferjer anbefaler Statens vegvesen at kjøretøy benyttes som identifikator for takstdifferensiering og eventuelle rettigheter, fremfor personbasert identifisering. Videre bør verifikasjon av rettigheter eller takst ligge så nært som mulig opp til grunnprinsippene i den ordinære billetteringen.
- Ved behov for fortrinnsrett bør dette baseres på en søknadsbasert prosess i forkant, der godkjenning gir rett til fortrinn. Det anbefales at innføring og omfang av slike ordninger besluttet av lokal myndighet (Statens vegvesen, fylkeskommune og kommune), slik at løsningene tilpasses de lokale behovene og forholdene.
- Takstdifferensiering vurderes basert på kjøretøyets reisefrekvens som en bedre løsning enn en generell ordning med fortrinnsrett. Takstdifferensiering gir økt fleksibilitet og effektivitet, og kan redusere presset på kapasiteten. Samtidig åpnes det for at fortrinnsrett kan være aktuelt på enkelte samband, dersom dette vurderes hensiktsmessig av lokal myndighet.

Vurdering

Rådmannen vurderer det som positivt at det arbeides med å sikre fastboende på øyene bedre tilgang til ferjer. I Flekkefjord kommune er det to ferjesamband:

- Kvellandsstrand – Launes
- Abelnnes - Andabeløy

Det er Agder kollektivtrafikk (AKT) som har ansvar for disse ferjestrekningene. På begge ferjesambandene i Flekkefjord er det det nasjonale AutoPASS-systemet som brukes til betaling av ferjebilletter.

Innføring av gratis ferje har ført til økt besøk på Hidra. Dette vurderes som positivt for næringsutviklingen på øya. Samtidig har administrasjonen fått tilbakemeldinger fra lokalbefolkningen og fastboende om at manglende kapasitet på ferja utgjør en utfordring. Dette gjelder særlig innbyggere bosatt på Hidra som jobber i sentrum, samt næringsdrivende og håndverkere som må til øyene for å utføre oppdrag.

Det er viktig å finne en balansert løsning som ivaretar både befolkningens behov og hensynet til turisme og næringsutvikling. En differensiert pris, hvor ferja er gratis for noen og betales av turister, vurderes ikke som ønskelig, da dette kan påvirke turismen negativt.

Rådmannen støtter en løsning hvor fastboende på øyene gis prioritet på ferjene, og at resterende kapasitet benyttes av øvrige reisende. Videre mener rådmannen at innføring og omfang av slike ordninger må besluttes av den aktuelle ferjemyndighet, og at de som er ansvarlig for ferjestrekningene har ansvaret for å ajourholde en oversikt over hvem som har rett til beboerbevis på hvert enkelt samband. Da unngår man at kommuner som ikke har ansvar for ferjedrift blir pålagt å håndtere søknader, klager o.l. knyttet til eventuelle fortrinnsretts- eller takstdifferensieringsordninger. Dagens situasjon er et resultat av nasjonale og fylkeskommunale beslutninger. Det må derfor kunne forventes at disse utfordringene løses av staten eller fylkeskommunen, uten at dette medfører økonomisk ansvar eller merarbeid for kommunen.

Konklusjon

Rådmannen er positive til arbeid for å gi fastboende på øyene bedre tilgang til riks- og fylkesveiferjene. Kommunen forutsetter at eventuelle ordninger administreres og bekostes av aktuell ferjemyndighet, slik at ordningen ikke medfører økonomisk ansvar eller merarbeid for kommunen.